

Bruksela, dnia 20.7.2021 r.
COM(2021) 429 final

2021/0244 (COD)

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1153 w zakresie dostępu właściwych organów do scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu

{SWD(2021) 210 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

Jak podkreślono w unijnej strategii zwalczania przestępczości zorganizowanej 2021–2025¹, Unia Europejska musi zintensyfikować działania w zakresie zwalczania finansowania działań przestępczych. Zorganizowane grupy przestępcze wykorzystują swoje pokaźne nielegalne zyski do infiltracji legalnego obrotu gospodarczego i instytucji publicznych, co osłabia praworządność i prawa podstawowe oraz podważa prawo obywateli do bezpieczeństwa, jak również ich zaufanie do organów publicznych. Nielegalne dochody generowane przez działalność przestępczą w UE w 2019 r. wyniosły 139 mld EUR², co odpowiada 1 % produktu krajowego brutto Unii. Pomimo rozwoju ram prawnych dotyczących odzyskiwania mienia na szczeblu unijnym i krajowym konfiskacie podlega jedynie niewielki odsetek narzędzi i dochodów z przestępstwa³.

Lepszy dostęp do informacji finansowych jest niezbędny do prowadzenia skutecznych dochodzeń finansowych oraz do skutecznego śledzenia i konfiskaty narzędzi oraz dochodów z przestępstwa. W tym względzie kluczową rolę odgrywa wiedza na temat tego, kto posiada rachunek bankowy w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym prowadzone jest postępowanie przygotowawcze: nie tylko po to, aby móc ustalić, do którego państwa członkowskiego należy wysłać nakaz zabezpieczenia i konfiskaty⁴, ale również po to, aby dostarczyć śledczym potencjalnie kluczowych wskazówek. Aby organy odpowiedzialne za zapobieganie przestępstwom, ich wykrywanie, prowadzenie dochodzeń w ich sprawie lub ściganie ich w jednym państwie członkowskim mogły jednak uzyskać informacje na temat osób lub podmiotów, wobec których toczy się dochodzenie, posiadających rachunki bankowe w innym państwie członkowskim, muszą obecnie gromadzić te informacje za pośrednictwem kanałów współpracy policyjnej lub sądowej. Jest to często uciążliwy i czasochłonny proces, który utrudnia uzyskanie szybkiego dostępu do informacji, jak wykazano w załączniku 7 do oceny skutków dołączonej do pakietu wniosków ustawodawczych Komisji dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (AML/CFT) oraz ścigania przestępstw.

Zgodnie z art. 32a (piątej) dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy⁵ państwa

¹ Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie unijnej strategii zwalczania przestępczości zorganizowanej 2021–2025 (COM(2021) 170 final, 14.4.2021).

² Obejmuje to niedozwolone środki odurzające, handel ludźmi, przemyt migrantów, nadużycia (wewnątrzspółnotowe, związane z VAT oszustwo typu „znikający podmiot gospodarczy”, naruszenia praw własności intelektualnej, fałszowanie żywności), przestępstwa przeciwko środowisku (nielegalny handel odpadami oraz dziką fauną i florą), nielegalną broń palną, nielegalny obrót wyrobami tytoniowymi, cyberprzestępczość i zorganizowaną przestępczość przeciwko mieniu (*badanie pt. „Mapping the risk of serious and organised crime infiltration in legitimate businesses”*, marzec 2021 r., DR0221244ENN); <https://data.europa.eu/doi/10.2837/64101>.

³ Europol, *Does crime still pay? Criminal Asset Recovery in the EU – Survey of statistical information 2010–2014*, 2016; <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/does-crimestill-pay>.

⁴ Na podstawie decyzji ramowej Rady 2003/757/WSiSW i 2006/783/WSiSW oraz (według stanu na dzień 19 grudnia 2020 r.) rozporządzenia (UE) 2018/1805.

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73).

członkowskie ustanawiają scentralizowane zautomatyzowane mechanizmy, takie jak centralne rejestry lub centralne systemy wyszukiwania danych elektronicznych, które umożliwiają identyfikację każdej osoby fizycznej lub prawnej posiadającej lub kontrolującej rachunki płatnicze, rachunki bankowe oraz skrytki depozytowe.

Dyrektywa (UE) 2019/1153⁶ już obecnie zobowiązuje państwa członkowskie do wyznaczania organów odpowiedzialnych za zapobieganie przestępstwom, ich wykrywanie, prowadzenie dochodzeń w ich sprawie lub ich ściganie, aby miały one dostęp do scentralizowanych zautomatyzowanych mechanizmów oraz przeszukiwania tych mechanizmów (określonych w dyrektywie (UE) 2019/1153 jako scentralizowane rejestry rachunków bankowych – termin używany w dalszej części niniejszego dokumentu). Ponadto dyrektywa nakłada na nie wymóg, aby wśród wyznaczonych właściwych organów znajdowały się biura ds. odzyskiwania mienia oraz umożliwia państwom członkowskim wyznaczanie organów podatkowych i agencji antykorupcyjnych jako właściwych organów w zakresie, w jakim są one właściwe w sprawach zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania na mocy prawa krajowego. Termin transpozycji dyrektywy upływa w dniu 1 sierpnia 2021 r.

Zgodnie z wnioskiem Komisji dotyczącym nowej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy, który został przedstawiony wraz z niniejszym wnioskiem, państwa członkowskie zapewniają dostępność informacji przechowywanych w scentralizowanych rejestrach rachunków bankowych za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych, który ma zostać utworzony i być obsługiwany przez Komisję⁷. Dzięki połączeniu scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych organy posiadające dostęp do pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych będą mogły szybko ustalić, czy dana osoba posiada rachunki bankowe w innych państwach członkowskich, bez konieczności zwracania się do wszystkich swoich odpowiedników w każdym państwie członkowskim. Zgodnie ze jej podstawą prawną (art. 114 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)) nowa dyrektywa w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy zapewni dostęp do pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych wyłącznie jednostkom analityki finansowej (FIU), czyli krajowym organom, które otrzymują od podmiotów zobowiązanych⁸ zgłoszenia podejrzanych transakcji i przekazują je – w razie potrzeby – organom ścigania. Do celów zwalczania poważnej przestępczości, a w szczególności prowadzenia skutecznych dochodzeń finansowych, organy odpowiedzialne za zapobieganie przestępstwom, ich wykrywanie, prowadzenie dochodzeń w ich sprawie lub ich ściganie muszą jednak mieć również dostęp do pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych, umożliwiając im identyfikację, analizę i interpretację informacji finansowych istotnych dla postępowania karnego.

Niniejszy wniosek zmierza do rozszerzenia wprowadzonego w ramach nowej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy dostępu organów odpowiedzialnych za zapobieganie przestępstwom, ich wykrywanie, prowadzenie dochodzeń w ich sprawie lub ich ściganie, które zostały wyznaczone jako właściwe organy zgodnie z art. 3 ust. 1 dyrektywy

⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1153 z dnia 20 czerwca 2019 r. ustanawiająca zasady ułatwiające korzystanie z informacji finansowych i innych informacji w celu zapobiegania niektórym przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania, Dz.U. L 186 z 11.7.2019, s. 122).

⁷ Wniosek Komisji dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2021/XX.

⁸ Osoba prawna lub fizyczna objęta zakresem dyrektywy w sprawie przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i podlegająca przepisom o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy/przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu (AML/CFT).

(UE) 2019/1153, do pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Niniejszy wniosek stanowi uzupełnienie przepisów dotyczących pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych, które zawarto we wniosku Komisji dotyczącym nowej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy.

Podstawa dla ram przeciwdziałania praniu pieniędzy (art. 114 TFUE) odnosi się do rynku wewnętrznego, a celem jest zapobieganie wykorzystywaniu unijnego systemu finansowego do prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Niniejszy wniosek stanowi uzupełnienie i rozwinięcie zapobiegawczego charakteru polityk przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz wzmacnia ramy prawne pod względem współpracy organów ścigania.

Niniejszy wniosek jest zgodny z planem działania na rzecz kompleksowej unijnej polityki zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu przyjętym przez Komisję w maju 2020 r.⁹ W planie działania podkreślono potrzebę utworzenia ogólnounijnego wzajemnego połączenia scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych w celu przyspieszenia dostępu jednostek analityki finansowej i organów ścigania do informacji o rachunkach bankowych i w celu ułatwienia współpracy transgranicznej. W strategii UE w zakresie unii bezpieczeństwa (lipiec 2020 r.)¹⁰ podkreślono również, że takie wzajemne połączenie mogłoby znacznie przyspieszyć dostęp jednostek analityki finansowej i właściwych organów do informacji finansowych. W nowej unijnej strategii zwalczania przestępczości zorganizowanej wskazano, że Komisja dokona również przeglądu dyrektywy (UE) 2019/1153 w celu zapewnienia organom ścigania dostępu do przyszłej platformy łączącej scentralizowane rejestry rachunków bankowych w całej Unii.

- **Spójność z innymi politykami Unii**

Proponowana dyrektywa jest zgodna z celami polityki Unii, szczególnie w zakresie zwalczania poważnej przestępczości, jak również z ramami w zakresie zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, w tym z nowym pakietem dotyczącym przeciwdziałania praniu pieniędzy.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

- **Podstawa prawna**

Zgodnie z podstawą prawną wykorzystaną do przyjęcia zmienianego aktu prawnego, tj. dyrektywy (UE) 2019/1153, podstawę prawną proponowanej dyrektywy stanowi art. 87 ust. 2 TFUE. Przepis ten umożliwia Unii podejmowanie działań dotyczących współpracy policyjnej, obejmujących właściwe organy państw członkowskich (w tym policję, służby celne oraz inne wyspecjalizowane organy ścigania), w szczególności w zakresie gromadzenia, przechowywania i wymiany informacji istotnych dla zapobiegania przestępstwom oraz dla wykrywania i ścigania przestępstw.

⁹ Komunikat Komisji dotyczący planu działania na rzecz kompleksowej unijnej polityki zapobiegania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu, (COM(2020) 2800 final, 7.5.2020).

¹⁰ Komunikat Komisji w sprawie strategii UE w zakresie unii bezpieczeństwa (COM (2020) 605, 24.7.2020).

- **Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)**

Zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), cele niniejszego wniosku nie mogą być w wystarczającym stopniu osiągnięte przez same państwa członkowskie, natomiast mogą zostać skuteczniej osiągnięte na szczeblu Unii. Wniosek nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

Zorganizowane grupy przestępcze często działają ponad granicami, między innymi w celu ukrycia i reinwestowania swojego nielegalnie uzyskanego mienia. Zagrożenie ze strony zorganizowanych grup przestępczych wykorzystujących swoje nielegalne zyski do infiltracji obrotu gospodarczego dotyczy Unii jako całości i w związku z tym należy podjąć działania na szczeblu unijnym.

- **Proporcjonalność**

Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w art. 5 ust. 4 TUE niniejszy wniosek ogranicza się do tego, co jest konieczne i proporcjonalne, aby ułatwić wykorzystywanie i wymianę istotnych informacji finansowych przez organy publiczne, które mają obowiązek chronić obywateli Unii.

Na podstawie dyrektywy (UE) 2019/1153 możliwy jest dostęp wyłącznie do ograniczonego zestawu informacji (np. imienia i nazwiska właściciela, numeru rachunku bankowego), absolutnie niezbędnego do określenia, czy przedmiot dochodzenia posiada rachunek w banku i w których bankach. To samo ograniczenie będzie również obowiązywać w odniesieniu do ustanowionych w niniejszym wniosku możliwości dostępu i przeszukiwania za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych.

W związku z tym właściwe organy innych państw członkowskich będą mogły bezpośrednio uzyskać dostęp do następującego ograniczonego zestawu informacji i przeszukiwać go za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych (zob. art. 4 ust. 2 w związku z art. 2 ust. 7 dyrektywy (UE) 2019/1153; zob. również art. 32a ust. 3 obowiązującej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy, jak również art. 14 ust. 3 proponowanej nowej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz art. 18 ust. 1 proponowanego nowego rozporządzenia w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy):

- w odniesieniu do klienta będącego posiadaczem rachunku i dowolnej osoby, która twierdzi, że działa w imieniu klienta: imię i nazwisko lub nazwa, uzupełnione pozostałymi danymi wymaganymi do ustalenia tożsamości albo niepowtarzalnym numerem identyfikacyjnym;
- w odniesieniu do beneficjenta rzeczywistego klienta będącego posiadaczem rachunku: imię i nazwisko lub nazwa, uzupełnione pozostałymi danymi wymaganymi do ustalenia tożsamości albo niepowtarzalnym numerem identyfikacyjnym;
- w odniesieniu do rachunku bankowego lub płatniczego: międzynarodowy numer rachunku bankowego (IBAN) oraz data otwarcia i zamknięcia rachunku;
- w odniesieniu do skrytki depozytowej: imię i nazwisko lub nazwa najemcy, uzupełnione pozostałymi danymi umożliwiającymi ustalenie tożsamości albo niepowtarzalnym numerem identyfikacyjnym i czasem trwania najmu.

W świetle proponowanych środków organy właściwe w sprawach zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania nadal nie będą miały dostępu do danych wrażliwych, takich jak informacje dotyczące transakcji lub salda rachunków, ani możliwości ich przeszukiwania. Za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych udostępniane będą wyłącznie informacje absolutnie konieczne do identyfikacji posiadacza rachunku bankowego, rachunku płatniczego lub skrytki depozytowej. Gdy organy stwierdzą – dzięki dostępowi zapewnionemu w ramach niniejszego wniosku – w której instytucji finansowej w innym państwie członkowskim osoba lub podmiot, wobec których toczy się dochodzenie, posiada rachunek bankowy, będą musiały, jeżeli uznają to za konieczne, złożyć wniosek o dostęp do dalszych informacji (np. wykazu transakcji) za pośrednictwem odpowiednich kanałów współpracy policyjnej lub sądowej.

- **Wybór instrumentu**

Niniejszy wniosek ma postać dyrektywy, ponieważ dotyczy zmiany dyrektywy (UE) 2019/1153.

3. WYNIKI OCEN *EX POST*, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Opinie innych instytucji i konsultacje z zainteresowanymi stronami**

W konkluzjach Rady z czerwca 2020 r. w sprawie usprawniania dochodzeń finansowych w celu zwalczania poważnej i zorganizowanej przestępczości¹¹ państwa członkowskie wezwały Komisję, aby rozważyła dalsze wzmocnienie ram prawnych poprzez zintegrowanie krajowych scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych, co przyspieszyłoby dostęp do informacji finansowych, a jednocześnie ułatwiło współpracę transgraniczną między właściwymi organami w całej Unii.

W swojej rezolucji z dnia 10 lipca 2020 r.¹² Parlament Europejski z zadowoleniem przyjął plan Komisji dotyczący zapewnienia wzajemnego połączenia scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych w celu zapewnienia organom ścigania i FIU szybszego dostępu do informacji finansowych w trakcie różnych faz śledztwa oraz ułatwienia współpracy transgranicznej przy pełnym poszanowaniu obowiązujących przepisów o ochronie danych.

W trakcie przygotowania niniejszego wniosku Komisja przeprowadziła konsultacje z biurami ds. odzyskiwania mienia podczas posiedzeń platformy biur ds. odzyskiwania mienia, a także nieformalne i ukierunkowane konsultacje. Inicjatywa została przez nie w pełni poparta.

- **Ocena skutków**

Do niniejszego wniosku załączono ocenę skutków proponowanego nowego pakietu dotyczącego przeciwdziałania praniu pieniędzy (zob. w szczególności załącznik 7 dotyczący łączenia rejestrów rachunków bankowych), w odniesieniu do której Rada ds. Kontroli Regulacyjnej wydała pozytywną opinię w dniu 4 grudnia 2020 r. W dokumencie roboczym służb Komisji, załączonym do wniosku, dokonano dalszej analizy sytuacji i skutków

¹¹ Konkluzje Rady w sprawie usprawniania dochodzeń finansowych w celu zwalczania poważnej i zorganizowanej przestępczości, 17 czerwca 2020 r. (nr 8927/20).

¹² Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 lipca 2020 r. w sprawie kompleksowej unijnej polityki zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu – plan działania Komisji i dalszy rozwój sytuacji (2020/2686(RSP)).

rozszerzenia dostępu do połączonego systemu scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych i objęcia nim również wyznaczonych na podstawie dyrektywy 2019/1153 organów właściwych w sprawach zapobiegania przestępstwom, wykrywania ich, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania.

- **Prawa podstawowe**

W niniejszym wniosku wyraźnie wyznaczonym organom właściwym w sprawach zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania zostanie zapewniony dostęp do połączonego systemu scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych – pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych. Umożliwi im to szybkie ustalenie, czy dana osoba posiada rachunki bankowe w innych państwach członkowskich, bez konieczności zwracania się do wszystkich swoich odpowiedników w każdym państwie członkowskim UE.

W scentralizowanych rejestrach rachunków bankowych gromadzone są dane osobowe dotyczące osób prawnych i fizycznych. W związku z tym rozszerzenie dostępu do pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych będzie miało wpływ na prawa podstawowe osób, których dane dotyczą – szczególnie na prawo do prywatności i prawo do ochrony danych osobowych (odpowiednio art. 7 i 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”)).

Wszelkie wynikające z tego ograniczenia w zakresie korzystania z praw i wolności uznanych w Karcie, w szczególności ustanowionych w jej art. 7 i 8, są zgodne z wymogami określonymi w Karcie, w szczególności w jej art. 52 ust. 1.

Ograniczenie to jest przewidziane prawem i uzasadnione koniecznością realizacji celu leżącego w interesie ogólnym uznanym przez Unię, a mianowicie zwalczania poważnej przestępczości.

Ponadto respektowana jest istota tych praw i wolności, a ograniczenia są proporcjonalne w stosunku do zamierzonego celu.

W odniesieniu do prawa do prywatności wpływ jest ograniczony, szczególnie z uwagi na fakt, że niniejszy wniosek nie wiąże się z koniecznością gromadzenia dodatkowych danych dotyczących posiadacza rachunku, oraz fakt, że informacje od innych państw członkowskich, które udostępniane są za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych, można obecnie uzyskać w ramach kanałów współpracy policyjnej i sądowej. Ponadto ingerencja w prawo do prywatności będzie stosunkowo niewielkiej wagi, ponieważ dostępne i możliwe do wyszukiwania dane nie obejmują transakcji finansowych czy salda rachunków. Będą one obejmowały wyłącznie ograniczony zestaw informacji (np. imię i nazwisko właściciela, numer rachunku bankowego), absolutnie niezbędny do określenia przez właściwy organ danego państwa członkowskiego, w którym banku lub bankach innego państwa członkowskiego osoba lub podmiot, wobec których toczy się dochodzenie, posiada rachunki bankowe.

W odniesieniu do ochrony danych osobowych osób fizycznych informacje o rachunkach bankowych mogą stanowić dane osobowe i dostęp do tych danych przez organy właściwe w sprawach zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania stanowiłby przetwarzanie danych osobowych. Przetwarzanie danych ze scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych, do których dostęp mają wspomniane organy i które są przez nie przeszukiwane za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do

rejestrów rachunków bankowych, podlegałyby przepisom krajowym transponującym dyrektywę (UE) 2016/680, tak jak ma to obecnie miejsce w przypadku dostępnych i możliwych do wyszukiwania danych na podstawie dyrektywy (UE) 2019/1153 w jej obecnym brzmieniu.

Ponadto zabezpieczenia i ograniczenia przewidziane już w dyrektywie (UE) 2019/1153 będą miały również zastosowanie do wszelkich przypadków bezpośredniego dostępu wyznaczonych organów do scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych innych państw członkowskich lub przeszukiwania ich za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych. Dotyczy to przede wszystkim zabezpieczeń i ograniczeń przewidzianych w art. 3, 4, 5 i 6 tej dyrektywy, w których określono w szczególności, co następuje:

- z dostępu do scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych i ich przeszukiwania, w tym za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych, będą mogły korzystać wyłącznie wyznaczone przez państwa członkowskie organy właściwe w sprawach zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania (art. 3 ust. 1 w związku z nowym art. 4 ust. 1a dyrektywy);
- uprawnienia dotyczące dostępu do scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych i ich przeszukiwania, w tym za pośrednictwem pojedynczych punktów dostępu do rejestrów rachunków bankowych, udziela się wyłącznie do celów zapobiegania „poważnym przestępstwom”, ich wykrywania, prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie lub ich ścigania lub do celów wspierania dochodzenia w sprawie „poważnych przestępstw” (art. 4 ust. 1 i nowy ust. 1a dyrektywy). Poważne przestępstwa w tym kontekście oznaczają formy przestępczości wymienione w załączniku I do rozporządzenia (UE) 2016/794¹³ (art. 2 ust. 12 dyrektywy);
- jak wskazano powyżej, w scentralizowanych rejestrach rachunków bankowych dostępny i możliwy do wyszukania jest wyłącznie ograniczony zestaw informacji, w tym za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów (np. imię i nazwisko właściciela oraz numer rachunku bankowego), jako bezwzględnie konieczny do ustalenia, czy osoba lub podmiot objęte dochodzeniem posiadają rachunek w banku i w których bankach (art. 4 ust. 2 w związku z art. 2 ust. 7);
- z dostępu i możliwości przeszukiwania, w tym przeszukiwania za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych, mogą korzystać w poszczególnych przypadkach specjalnie wyznaczeni i upoważnieni pracownicy każdego właściwego organu (art. 5 ust. 1 i 2). Państwa członkowskie muszą wprowadzić środki techniczne i organizacyjne zapewniające bezpieczeństwo danych zgodnie z najwyższymi standardami technologicznymi do celów dotyczących dostępu do informacji o rachunkach bankowych i ich przeszukiwania (art. 5 ust. 3);
- należy rejestrować logi każdorazowego skorzystania z dostępu i przeszukania, w tym przeszukania za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów

¹³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/794 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), zastępujące i uchylające decyzje Rady 2009/371/WSiSW, 2009/934/WSiSW, 2009/935/WSiSW, 2009/936/WSiSW i 2009/968/WSiSW (Dz.U. L 135 z 24.5.2016, s. 53).

rachunków bankowych (art. 6 ust. 1). Logi te muszą być regularnie sprawdzane przez inspektorów ochrony danych dotyczących scentralizowanych rejestrach rachunków bankowych oraz na żądanie udostępniane właściwym organom nadzorczym (art. 6 ust. 2). Logi można wykorzystywać wyłącznie w celu monitorowania ochrony danych, muszą być chronione za pomocą odpowiednich środków przed nieuprawnionym dostępem i usuwane po upływie pięciu lat od ich utworzenia, chyba że są konieczne do monitorowania postępowań (art. 6 ust. 3).

4. WPLYW NA BUDŻET

Wniosek nie ma wpływu finansowego na budżet UE.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

W zmienianym akcie prawnym (dyrektywa (UE) 2019/1153) przewidziano już odpowiednie monitorowanie, sprawozdania i ocenę.

- **Dokumenty wyjaśniające (w przypadku dyrektyw)**

Wniosek nie wymaga dokumentów wyjaśniających dotyczących transpozycji.

- **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

W art. 1, który zmienia art. 4 dyrektywy (UE) 2019/1153, zapewniono wyznaczonym organom właściwym w sprawach zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania możliwość bezpośredniego dostępu do scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych w innych państwach członkowskich i ich przeszukiwania za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych.

W art. 2 określono termin dokonania transpozycji nowej dyrektywy przez państwa członkowskie.

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1153 w zakresie dostępu właściwych organów do scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 87 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹⁴,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów¹⁵,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Ułatwienie dostępu do informacji finansowych jest niezbędne do zapobiegania poważnym przestępstwom, w tym terroryzmowi, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania. W szczególności lepszy dostęp do informacji finansowych jest niezbędny do prowadzenia skutecznych postępowań przygotowawczych oraz do skutecznego śledzenia, a następnie konfiskaty instrumentów i dochodów z przestępstwa.
- (2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1153¹⁶ umożliwia wyznaczonym przez państwa członkowskie organom właściwym w sprawach zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania dostęp do informacji o rachunkach bankowych i ich przeszukiwanie, z zastrzeżeniem określonych zabezpieczeń i ograniczeń. W dyrektywie (UE) 2019/1153 zdefiniowano informacje o rachunkach bankowych jako niektóre informacje zawarte w scentralizowanych zautomatyzowanych mechanizmach, które państwa członkowskie ustanowiły zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849¹⁷, określonych w dyrektywie (UE) 2019/1153 jako scentralizowane rejestry rachunków bankowych.

¹⁴ Dz.U. C [...] z, s. .

¹⁵ Dz.U. C [...] z, s. .

¹⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1153 z dnia 20 czerwca 2019 r. ustanawiająca zasady ułatwiające korzystanie z informacji finansowych i innych informacji w celu zapobiegania niektórym przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania oraz uchylająca decyzję Rady 2000/642/WSiSW (Dz.U. L 186 z 11.7.2019, s. 122).

¹⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę

- (3) Wśród organów wyznaczonych na podstawie dyrektywy (UE) 2019/1153 znajdują się co najmniej biura ds. odzyskiwania mienia, a także mogą znajdować się organy podatkowe i agencje antykorupcyjne w zakresie, w jakim są one właściwe w sprawach zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania na mocy prawa krajowego. Zgodnie z tą dyrektywą właściwe organy są upoważnione do bezpośredniego dostępu wyłącznie do scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych państwa członkowskiego, które wyznaczyło te organy, i do przeszukiwania tych rejestrów.
- (4) Ponadto w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) YYYY/XX¹⁸, która zastępuje dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2015/849¹⁹ i zachowuje kluczowe cechy systemu ustanowionego na mocy tej dyrektywy, przewidziano, że scentralizowane zautomatyzowane mechanizmy są wzajemnie połączone za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych, który zostanie stworzony i będzie obsługiwany przez Komisję. Jednak na podstawie dyrektywy (UE) YYYY/XX wyłącznie jednostki analityki finansowej nadal mają bezpośredni dostęp do scentralizowanych zautomatyzowanych mechanizmów, w tym za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych.
- (5) Biorąc pod uwagę transgraniczny charakter przestępczości zorganizowanej i prania pieniędzy, jak również znaczenie odpowiednich informacji finansowych do celów zwalczania działalności przestępczej, w tym dzięki szybkiemu wykrywaniu, zabezpieczeniu i konfiskacie nielegalnie uzyskanego mienia, w miarę możliwości oraz w stosownych przypadkach, organy właściwe do zapobiegania przestępstwom, wykrywania ich, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania, wyznaczone zgodnie z dyrektywą (UE) 2019/1153, powinny mieć bezpośredni dostęp do scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych innych państw członkowskich oraz ich przeszukiwania za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych wprowadzonego zgodnie z dyrektywą (UE) YYYY/XX.
- (6) Zabezpieczenia i ograniczenia przewidziane w dyrektywie (UE) 2019/1153 powinny mieć również zastosowanie do ustanowionych w niniejszej dyrektywie możliwości dostępu do informacji o rachunkach bankowych i ich przeszukiwania za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych. Wspomniane zabezpieczenia i ograniczenia obejmują te dotyczące ograniczenia liczby organów uprawnionych do dostępu do informacji o rachunkach bankowych i ich przeszukiwania, celów, dla których można uzyskać dostęp do informacji i je przeszukiwać, rodzajów informacji, które są dostępne i które można przeszukiwać, wymogów mających zastosowanie do pracowników wyznaczonych właściwych organów, bezpieczeństwa danych oraz rejestrowania logowania się w celu dostępu i przeszukiwania.
- (7) Wszelkie przetwarzanie danych osobowych przez właściwe organy w związku z możliwościami dostępu i przeszukiwania ustanowionymi w niniejszej dyrektywie

Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73).

¹⁸ [Odniesienie do nowej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy po jej przyjęciu].

¹⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73).

podlega dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680²⁰. Z tego względu niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej i w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności z prawem do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz prawem do ochrony danych osobowych.

- (8) Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, mianowicie upoważnienie wyznaczonych organów odpowiedzialnych za zapobieganie przestępstwom, ich wykrywanie, prowadzenie dochodzeń w ich sprawie lub ich ściganie do dostępu do scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych innych państw członkowskich za pośrednictwem ustanowionego w dyrektywie (UE) YYYY/XX pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych i przeszukiwania tych rejestrów, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (9) [Zgodnie z art. 3 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Irlandia powiadomiła o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszej dyrektywy.]
- [lub]
- [Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.]
- (10) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.
- (11) Należy zatem odpowiednio zmienić dyrektywę (UE) 2019/1153.
- (12) Zgodnie z art. 42 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2018/1725 Parlamentu Europejskiego i Rady skonsultowano się z Europejskim Inspektorem Ochrony Danych²¹ [swoją opinię wydał on w dniu XX 2021 r.],

²⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia decyzji ramowej Rady 2008/977/WSiSW (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 89).

²¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39).

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

W art. 4 dyrektywy (UE) 2019/1153 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„1a. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe właściwe organy wyznaczone zgodnie z art. 3 ust. 1 miały prawo bezpośredniego i natychmiastowego dostępu do informacji dotyczących rachunków bankowych i przeszukiwania takich informacji w innych państwach członkowskich, dostępnych za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych ustanowionego zgodnie z art. XX dyrektywy (UE) YYYY/XX [*nowa dyrektywa w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy*], o ile są one niezbędne do wykonywania ich zadań do celów zapobiegania poważnym przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie lub ich ścigania lub do celów wspierania dochodzenia w sprawie poważnego przestępstwa, w tym identyfikacji, wykrywania i zabezpieczania mienia związanego z takim dochodzeniem.”.

Artykuł 2

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy najpóźniej do dnia [XXYY] [*okres transpozycji należy dostosować do daty rozpoczęcia stosowania określonych w nowej dyrektywie w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy przepisów dotyczących łączenia scentralizowanego zautomatyzowanego mechanizmu*]. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 3

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 4

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący